

**UN ANTONINIAN EMIS DE ALLECTUS AFLAT ÎN COLECȚIA
MUZEULUI JUDEȚEAN VÂLCEA**

SILVIU I. PURECE

Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu
silviu.purece@ulbsibiu.ro

Key - words: *Allectus, coin, antoninianus, Vâlcea, Britannia.*

Abstract. *In the Vâlcea District Museum's numismatic collection was registered an antoninianus issued by emperor Allectus. Unfortunately, there aren't any informations about the discovery place. We think that the coin arrived on the Vâlcea District territory after the Constantius I's victory, when the roman soldiers, maybe some of them from the Balkan region, retreated from Britannia to the initially garrisons. It is very possible that the coin to be spent by a soldier who worked at the Diocletianus consolidation project of the Danubian limes.*

Dorim să aducem în atenția lumii științifice o monedă, din câte cunoaștem, unică pentru spațiul nord-dunărean. Este vorba de un antoninian emis de împăratul britanic Allectus, aflat în colecția Muzeului Județean Vâlcea.

Descrierea monedei:

ALLECTVS (293-296)

Av. IMP C ALLECTVS PF AVG;

Bust radiat și cuirasat spre dreapta;

Rv. PA[X AVG]; S-P în dreapta și stânga lui Pax și ML sub aceasta;

Pax în picioare spre stânga ținând ramură de măslin și sceptru transversal; în dreptul hastei superioare a lui L o globulă; sub ML o linie;

RIC V/2, nr.: 33 dar S-P ML (aceste sigle apar la varianta cu sceptrul vertical, nr.: 28), LONDINIVM, 293¹, ANT, 6, gr.: 5,62g,

diam.: 22,4x21,5mm;

Număr de inventar: 831.

¹ Casey 1977, p. 299; Casey 2005, p. 54; în *RIC* este datată: 293-296 e. n.

SCARA 2:1

Moneda face parte din grupul primelor descoperiri izolate intrate în colecția Muzeului Județean Vâlcea, cea mai mare parte a piesele înregistrate anterior făcând parte din tezaure². Din păcate nu avem informații cu privire la locul de descoperire și la momentul pătrunderii în colecția a acesteia, însă este foarte probabil ca ea să provină de pe teritoriul județului Vâlcea. Susținem această atribuire teritorială deoarece:

- nu cunoaștem nici o monedă antică aflată în această colecție care să provină din afara județului.
- în județul Vâlcea nu au existat anterior sfârșitului anilor '60 și începutul anilor '70, când a ajuns probabil moneda în muzeul vâlcean, colecții private de monedă antică care să fi fost atunci achiziționate sau donate.
- este aproape exclus ca cineva să fi adus această monedă de pe teritoriul Marii Britanii în această perioadă.
- piesa nu se poate constitui într-o atracție de ordin estetic, fiind destul de uzată.

Lipsa publicării exhaustive a colecțiilor muzeale nu ne permite să apreciem în ce măsură astfel de monede emise în Imperiul Britanic de către Carausius și Allectus ar fi putut ajunge în spațiul nord-dunărean. Oricum, nu putem să ne așteptăm la o prezență importantă a emisiunilor celor doi împărați britanici în zona Dunării³. Slaba prezență a emisiunilor celor doi a fost constatată chiar și

pentru regiunile continentale destul de apropiate de Britannia⁴.

Prezența monedelor emise de Carausius și Allectus în provinciile dunărene poate fi cauzată de campania condusă de Constantius I pentru recucerirea Britanniei și de repatrierea unităților participante la aceasta. Deși nu se cunoaște cu exactitate componența armatei lui Constantius I, este posibil ca anumite contingente provenite din regiunile balcanice să fi luat parte la expediție. Un posibil argument în susținerea acestei participări ar putea fi prezența legendei VIRTUS ILLVRICI înscrisă pe reversul aureilor emiși în monetăria de la Trier după obținerea victoriei împotriva lui Allectus. Aureii au fost bătute pentru Diocletianus⁵, Maximianus⁶ (vezi fotografiile de mai jos) și Constantius I⁷.

² Tezaurele de la Pădurețu, Ionești, Râureni.

³ Două monede emise de Carausius au fost descoperite la Poetovio și Neviodunum, Pannonia Superior (Găzdac 2002, p. 224).

⁴ Kropff - Van der Vin 2003, p. 61.

⁵ RIC VI, nr. 87a, p. 174.

⁶ RIC VI, nr. 87b, 89, pp. 174sq.

⁷ RIC VI, nr. 88, p. 175.

Solidus emis la Trier pentru Maximianus

Legenda poate fi interpretată în două moduri:

1. Comemorarea faptelor de arme ale unor trupe aduse din Illyricum, termenul VIRTVS făcând referire la armată⁸;
2. Aprecierea curajului și a capacităților militare ale împăraților proveniți din Illyricum⁹.

J. P. Casey susține că întârzierea declanșării campaniei de recucerire a Britanniei poate fi explicată de așteptarea sosirii unor unități din zona balcanică controlată de Diocletianus¹⁰. Împăratul dorea să arate, prin acest gest simbolic, unitatea Imperiului menținută în ciuda împărțirii în două regiuni separate administrativ¹¹.

În cazul în care unele unități balcanice au participat la campania lui Constantius I, este destul de probabil ca monede emise de Carausius și Allectus să fie aduse de soldați la repatrierea în garnizoanele lor. Participarea unor astfel de unități pare a fi susținută și de descoperirea în două situri de pe teritoriul Pannoniei Superior, Poetovio și Neviodunum, a câte unei monede emise de Carausius¹².

Revenind la moneda noastră, credem că nu este exclus ca aceasta să fi fost adusă în Peninsula Balcanică din Britannia de un soldat participant la războiul de recucerire a insulei. Ajungerea acesteia pe teritoriul fostei Oltenii romane a avut loc, credem noi, odată cu

intensificarea activităților constructive inițiate în zona Dunării de către Diocletianus¹³. Efortul de întărire a liniei defensive a Dunării depus acum de romani a vizat și teritoriul Olteniei¹⁴, la ridicarea edificiilor și amenajarea teritoriului participând soldați din unitățile sud-dunărene. Prezența activă a militarilor romani a dus și la creșterea numerică a descoperirilor monetare aparținând perioadei 295-309/311 față de perioada anterioară 275-294¹⁵.

Apariția emisiunii lui Allectus pe teritoriul județului Vâlcea poate fi legată și de descoperirea altor monede ce ar fi putut pătrunde dinspre linia Dunării în urma evenimentelor menționate mai sus¹⁶. Este destul de posibil ca posesorul acesteia să fi dorit să folosească această piesă, deoarece sistemul monetar roman era în schimbare în urma reformei lui Diocletianus. Probabil că moneda a fost acceptată de populația locală obișnuită cu astfel de antoniniani¹⁷.

⁸ Casey 2005, p. 131.

⁹ Casey 2005, p. 131.

¹⁰ Casey 1977, p. 297.

¹¹ Casey 2005, p. 131.

¹² Găzdac 2002, p. 224.

¹³ Bowman 2008, p. 80.

¹⁴ Petolescu 2000, p. 328.

¹⁵ Butnariu 1987, p. 120.

¹⁶ Butnariu, 1987, nr. 93, p. 130. Monedele romane postaugustiene aflate în colecția Muzeului Județean Vâlcea sunt în curs de publicare.

¹⁷ Protase 2003, p. 156.

BIBLIOGRAFIE / BIBLIOGRAPHY

- Bowman 2008 A. K. Bowman, *Diocletian and the first tetrarchy, a.d. 284–305*, în: *The Cambridge Ancient History*, XII, 2008.
- Butnariu 1987 V. Butnariu, *Monedele romane postaureliene în teritoriile carpato-dunăreano-pontice (anii 275-491)*, I, în: *ArhMold*, XI, 1987.
- Casey 1977 P. J. Casey, *Carausius and Allectus - Rulers in Gaul?*, în: *Britannia*, 8, 1977.
- Casey 2005 P. J. Casey, *Carausius and Allectus. The British Usurpers*, Londra, 2005.
- Găzdac 2002 C. Găzdac, *Circulația monetară în Dacia și provinciile învecinate de la Traian la Constantin I*, I, Cluj-Napoca, 2002.
- Kropff - Van der Vin 2003 A. Kropff – Jos P. A. Van der Vin, *Coins and Continuity in the Dutch River Area at the End of the Third Century AD*, în: *EJA*, 6, 55, 2003.
- Petolescu 2000 C. C. Petolescu, *Dacia și Imperiul Roman*, București, 2000.
- Protase 2003 D. Protase, *Câteva considerații privind circulația monetară în Dacia postromană și semnificația ei istorică*, în: *BSNR*, 46-151, 2003.